

NĚST KRISTŮV KŘÍŽ

Mk 15, 16-22

Pak ho vyvedli ven, aby ho ukřižovali. Cestou přinutili nějakého Šimona z Kyrény, otce Alexandrova a Rufova, který šel z pole, aby mu nesl kříž. A přivedli ho na místo zvané Golgota, což v překladu znamená „lebka“.

Kázání z velikonoční bohoslužby 7. dubna 2012 – br. Radomír Jonczy

I. Kdo byl Šimon z Kyrény?

Šimon z Kyrény...Pozastavili jste se už také někdy nad tím, kdo to vlastně byl? Proč ho přinutili, aby nesl Kristův kříž? Proč vybrali právě jeho? Musel se jejich příkazu vůbec podřídit? Co se mu asi tak v tu chvíli honilo hlavou? Z evangelijního vyprávění se dozvídáme, že Šimon byl z Kyrény, tedy z dnešní Libye v severní Africe. Co pohledával v Jeruzalémě?

Možná jste si v textu všimli letmé zmínky o tom, že právě šel z pole. Šlo o zemědělce, který právě nechal práce a vydal se do města, aby se podíval na právě probíhající popravu? To sotva. O velikonočních svátcích přece v Izraeli nikdo pracovat nesměl.

Už staří křesťanští vykladači považovali Šimona za jednoho z mnoha diasporních, tedy mimo Izrael bydlících Židů, kteří se (v souladu s ustanovením Tóry), museli každoročně vypravit do Jeruzaléma, aby zde spolu s ostatními židovskými soukmenovci oslavili největší židovský svátek zvaný Pesach, po našem velikonoce.

Proč však Šimon „šel z pole“? Řecký termín „agros“ je možno přeložit nejenom jako „pole“, ale i jako „venkov“. Historik Josefus Flavius se v jedné ze svých písemností zmiňuje o tom, že Jeruzalém v době konání velikonočních svátků díky poutníkům doslova praskal ve švech. Podle něj zde v té době pobývaly až dva miliony lidí. Odborníci sice tuto informaci vnímají jako nadsázku, ale ve městě muselo být doopravdy více lidí, než bylo schopno pojmout. Poutníci se tedy určitě museli ubytovávat i mimo město, na jeho periferii.

II. Jak Šimon ke kříži přišel?

Dá se tedy předpokládat, že Šimon právě přicházel ze svého venkovského nocležiště do Jeruzaléma, aby se zde jako diasporní Žid účastnil slavnostní velikonoční bohoslužby v chrámě. Když se chystal projít městskou branou, narazil na průvod čumilů, který na popraviště vyprovázel vězně odsouzené k smrti ukřižováním. Jeden z odsouzenců už pod křížem vážně vrávorál. Římský důstojník řídící popravu proto využil práva daného římským zákonem a přinutil jednoho z přihlížejících Židů, aby kříž nesl místo něho. Římany okupovaní Židé byli povinni takový příkaz splnit.

Nutno podotknout, že pravděpodobně nešlo o celý kříž. Ten by odsouzenec neunesl. Na popravišti stabilně stávaly kůly a odsouzenec si sem přinášeli jen příčné břevno (tzv. patibullum). I to však vážilo více než 40 – 60 kg, tedy zhruba jako pytel cementu. Není proto divu, že Ježíš pod tíhou takového břemene vrávorál. Byl už přece vyčerpaný předchozími výslechy, týráním, bičováním...

III. Ovlivnil Šimona Kristův kříž?

Šimon místo něj patibulum dovlékl až na popraviště. Tam na něj Ježíše za rozpřažené ruce přibili a na vytáhli na kůl. Teprve v kombinaci kůlu s s patibullem pak vzniknul „důmyslný“ popravčí nástroj ve tvaru kříže. Šimon zmíněný proces s největší pravděpodobností ještě pozoroval.

Podle evangelií Ježíšovo ukřižování na řadu lidí zapůsobilo velice silným dojmem. Vzpomínáte? I římský důstojník přece prohlásil, že Ježíš musel být Božím synem. Nebylo by tedy nic podivného na tom, kdyby Ježíšovo ukřižování přivedlo k přemýšlení také Šimona. Je docela možné, že se po popravě začal informovat o tom, čím že to kříž vlastně nesl a proč byl dotyčný muž popraven.

Starí křesťanští vykladači přišli už kdysi dávno s hypotézou, podle které se poselství o Ježíšově slavném vzkříšení nakonec dostalo i k Šimonovi. Jméno Šimon v překladu do češtiny znamená „slyšící“. Šimon skutečně mohl toto poselství uslyšet, přemýšlet o něm, propojit si jej se svými vlastními dojmy z ukřižování. Určitě musel mít stále před očima, že Ježíš celou tu dobu, co mu nesl kříž mlčel, nebědoval, nereptal, nelitoval se, neproklínal Boha, ani své katy. Naopak, ještě se za ně přimlouval a Bohu se navzdory všemu tomu utrpení odevzdal do rukou.

IV. Inspiroval Kristův kříž Šimonovy syny?

Oprávněnost této hypotézy potvrzuje i Markova zmínka o tom, že Šimon z Kyrény byl otcem nějakého Alexandra a Rufa. Evangelista nepocituje potřebu blíže vysvětlit, kdo ti dva vlastně byli. Jakoby vycházel z předpokladu, že je čtenáři jeho evangelia dobře znají. O jistém, v křesťanských kruzích známém Rufovi se v listu Římanům zmiňuje i apoštol Pavel: „Pozdravujte Rufa, vyvoleného v Pánu a jeho matku, která byla i mně matkou.“ (Ř 16,13)

Kdo ví, třeba Alexander a Rufus do povědomí křesťanské obce v době vzniku novozákonních spisů vstoupili právě díky tomu, že jejich otec Šimon kdysi nesl Kristův kříž. Možná, že se křesťany stali právě proto, že jim vyprávěl o tom, jakým dojmem na něj Ježíš zapůsobil. Nesení Kristova kříže může být pro naše okolí inspirativní.

V. Kristu mohu pomoci s jeho křížem

Proč tady o tom vyprávím. Nikdo z nás dnes už přece Ježíši s jeho křížem pomoci nemůže. Nemůže? Ale může. U posledního soudu jednou z úst Nejvyššího soudce jednou zazní: „Amen, amen pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z mých nepatrných trpících bratří, mně jste učinili.“ (Mt 25,40) Ježíš na sebe bere podobu trpících lidí, vstupuje nám do cesty a čeká, jak zareagujeme. Prikazuje: „Jedni druhých břemena nese!“ (Gal 6,2)

V souvislosti s podobností s posledním soudem z 25. kapitoly Matoušova evangelia často řešíme problém, zda tomu či onomu bezdomovci do napřažené dlaně vložit či nevložit desetikačku. Ježíš zde však nehovoří o nějakých cizích lidech, ale o svých bratřích. A apoštol Pavel mu přitakává: „Čiňte dobře všem, nejvíce však domácím víry.“ (Gal 6,10). Ti zatím třeba ještě neřeší existenční problémy, ale potřebovali by naše přátelství, naše pozorné uši, vlídné slovo, laskavý úsměv, pochopení,

toleranci, odpuštění... Naše reakce na Ježíšův příkaz k nesení břemen našich bližních jednou u posledního soudu rozhodne o našem dalším osudu, přátelé. Láska k Bohu a k bližním je totiž znamením pravého Božího lidu nové smlouvy.

VI. Kříž je třeba nést až do konce

Ovšem pozor, přátelé. Šimon Ježíši v nesení jeho kříže sice chvíli bezesporu ulevil, v žádném případě jej ho však nezbavil. Svůj kříž si Ježíš musel nést až do posledního dechu a kalich si vypít až do dna. Kříž byl jeho osudem.

Víra v Boha křesťana kříže nezbavuje. Naopak. Ten, koho ve víře následujeme, říká: „Vezmi kříž svůj a následuj mne.“ (Mt 16,24) „Kdo nenese svůj kříž a nejde za mnou, nemůže být mým učedníkem.“ (Lk 14,11) „Na světě soužení mítí budete, ale doufejte, já jsem přemohl svět.“ (J 16,33) Nesení kříže k následování Krista prostě patří.

Před léty jeden z mých oblíbených kazatelů bratr Knot vyprávěl v jednom ze svých kázání ilustraci o poutnících, kteří úzkou stezkou putovali k novému Jeruzalému. Každý z nich na svých zádech vlékl těžký kříž. Cesta to pro nikoho z poutníků nebyla jednoduchá. Jeden z nich však pod tíhou svého kříže už doslova vrávoral a za ostatními značně zaostával. Začal se obávat, že nedorazí. Když v tom mu na mysl přišla spásná myšlenka. Kříž shodil ze svých ramen a o malý kus jej zkrátil. Ostatní pak snadno a rychle dohonal. Najednou však zjistil, že zástup poutníků před ním zpomaluje tempo. Na cestě se totiž objevila překážka, propast, kterou bylo možno překlenout jen prostřednictvím křížů. A bylo po radosti. Velice brzy našemu důmyslnému poutníkovi došlo, že mu asi bude ten uříznutý kousek kříže chybět.

Profesor Heller, můj učitel z teologické fakulty, celá dlouhá léta vlékl na svých zádech kříž těžké nemoci. Znělo proto věrohodně, když říkával, že kříž je něco, co nás tajemně a podivuhodně sblíží s Kristem a co nás staví na jeho cestu. Nikdy nezapomenu na to, jak zdůrazňoval, že odmítané utrpení ničí, ale přijímané proměňuje a vede vzhůru. Celý život prosil Boha, aby jako astmatik nemusel zemřít smrtí udušením. Jeho modlitba nebyla vyslyšena. Svým příkladem mně však, stejně jako Kristus, naučil, že víra křesťana kříže nezbavuje, ale pomáhá mu jej nést a dodává mu naději. Ježíšův příběh přece nevrcholí křížem, ale vzkříšením.

Amen.